

*Андрєєва В.А.,
кандидат економічних наук, доцент
Університет «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: AndrieievaVA@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6357-3063>*

*Андрєєва Д.А.,
студентка Університету «КРОК», м. Київ, Україна
e-mail: AndreievaDA@krok.edu.ua*

ТЕОРІЯ ЦИКЛІВ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ ВОЛОДИМИРА ТИМОШЕНКА

***Анотація.** Тези присвячено аналізу наявних підходів та труднощій щодо класифікації теорій економічних коливань, а також визначення місця аграрної теорії економічних циклів у загальній архітектурі макроекономічної науки. Досліджено історичні умови зародження, напрямки розвитку теорії ділових циклів, вплив на розвиток сучасної макроекономічної теорії, внесок американського економіста українського походження В. Тимошенка у розвиток цієї теорії.*

***Ключові слова:** економічні коливання, ділова активність, Володимир Тимошенко, економічні реформи, макроекономічна нестабільність, екстернальні теорії.*

Ринкові відносини створюють передумови коливань ділової активності. Це явище простежується у ринковій економіці з першої чверті ХІХ ст., і відтоді економісти намагаються його пояснити. Встановленню сучасних уявлень про природу циклів і криз передували роботи не одного покоління економістів. Нагромаджений вагомий теоретичний доробок у цій галузі за останні два століття сприяв тому, що сьогодні проблема циклів і криз належить до центральних в економічній теорії та становить важливу складову частину світової історії економічної думки [1].

У сучасній економічній науці нараховується десятки теорій, які намагаються пояснити причини коливань ділової активності і на цій основі визначити дієві заходи подолання їх негативних наслідків. У сучасній літературі наведено різноманітні підходи до класифікації такої широкої палітри теорій. Насправді класифікація наявних теорій виявилась не такою простою справою, оскільки багато з них мають еклектичний характер і поєднують різні чинники та підходи [2].

До інтернальних теорій належать ті, які пояснюють економічні коливання як самогенеровані явища, тобто цикли повторюються періодично, завдяки впливу ендогенних факторів економічної системи, і визначаються показником сукупної економічної активності. Низка теорій ділових циклів не можна однозначно віднести до категорії інтернальних чи екстернальних. Наприклад, інтернальні теорії можуть вимагати дії екзогенного чинника, який відновить (встановить, допоможе відновити) самогенеруючі функції економічної системи і сприятиме її поверненню до рівноваги. На думку Т. Гала, більшість теорій містять як ендогенні, так і екзогенні елементи. Для того, щоб класифікувати такі

теорії, потрібно проаналізувати, які елементи (екзогенні чи ендегенні) є домінуючими [3].

Тимошенко В.П., не заперечує науково обґрунтованого твердження, що закономірності та причини виникнення послідовності фаз ділового циклу, починаючи з фази піднесення, можуть бути пояснені дією внутрішніх сил економічної системи. Але твердження про те, що причиною економічного піднесення є попередній цикл через дію внутрішніх механізмів, і що сама депресія створює умови, необхідні і достатні для підйому в економіці, є непереконливою. Навіть якщо теорія самоevolюції циклів була прийнята, теорія самодостатності циклів не може вважатися зайвою.

Чинники екзогенного характеру у поєднанні зі сприятливими умовами, які виникли під час депресії. В.П. Тимошенко стверджує, що таким одним з найважливіших чинників є сільське господарство. Вчений продемонстрував існування коливань, зокрема, в обсягах сільськогосподарського виробництва, які є важливим чинником, що впливає на загальні ділові цикли.

В.П. Тимошенко проаналізував та оцінив зміни відношення сільськогосподарських цін до промислових цін; вплив обсягів врожаїв на купівельну спроможність сільськогосподарських виробників, зокрема стосовно продукції промисловості; вплив коливань врожайності на коливання експорту сільськогосподарської продукції країн, у яких питома вага сільського господарства у ВВП є значною. Виникнення циклічності у їх платіжних балансах, що, водночас, впливає на купівельну спроможність цих країн, необхідну для придбання промислових товарів, вироблених як вітчизняною промисловістю, так і за кордоном.

Без сумніву, депресія створює сприятливі умови для настання піднесення. Однак причиною піднесення та настання нового циклу, на думку В.П. Тимошенка, є чинники екзогенного характеру у поєднанні зі сприятливими умовами, які виникли під час депресії. В.П. Тимошенко стверджує, що таким одним з найважливіших чинників є сільське господарство.

Висновок. Для прогнозування динаміки ділової активності в економіці України доцільно застосовувати "індекс Тимошенка", зважаючи на відносно помітну роль сільського господарства в економіці України та результати обчислення "індексу Тимошенка" для вітчизняної економіки. Розрахунки цього індексу підтверджують наявність причинного зв'язку між значенням показника та темпом приросту реального ВВП.

Список використаних джерел:

1. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник. Київ "Либідь". 2001. 616 с.
2. Грабинська, І. В. (2015). Внесок Володимира Тимошенка у розвиток аграрної теорії економічних коливань. Науковий вісник НЛТУ України, 25
3. Hall T.E. Business Cycles: The Nature and Causes of Economic Fluctuations / T.E. Hall. – New York etc. : Praeger, 2021. 238 p.